

Kan ik als exploitant of als derde in beroep gaan?

Ja, als u betwist dat u de veroorzaker van de schade bent, u het niet eens bent met de maatregelen die u moet nemen, of als u het er niet mee eens bent dat u alle kosten moet betalen, kunt u in beroep gaan bij de bestuursrechter. Derden die belanghebbende zijn kunnen ook beroep instellen bij de bestuursrechter. Bijvoorbeeld als een plaatselijke natuurbeschermingsorganisatie denkt dat er te weinig maatregelen worden genomen.

Kan ik als burger milieuschade aan bijvoorbeeld mijn terrein verhalen met deze nieuwe bepalingen?

Nee, dat kan niet. U zult zich tot de burgerlijke rechter moeten wenden voor schadevergoeding op grond van het burgerlijke recht.

Wilt u meer weten?

U kunt de Handreiking Milieuaansprakelijkheid downloaden van www.infomil.nl. Deze handreiking is in eerste instantie bestemd voor medewerkers van overheidsinstanties die bevoegd gezag zijn voor de milieuaansprakelijkheid. Maar ook medewerkers van andere overheden, adviseurs en anderen kunnen er hun voordeel mee doen. De handreiking gaat uitgebreid in op alle nieuwe verplichtingen.

Medewerkers van overheidsinstanties kunnen met vragen over de nieuwe aansprakelijkheid of met andere vragen over milieuregelgeving bellen met de helpdesk van InfoMil, telefoon 070-373 55 75, elke werkdag tussen 09.00 uur en 12.00 uur, of mailen naar info@infomil.nl. Deze folder heeft een informerende status. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

SenterNovem

InfoMil is een initiatief van de ministeries van VROM en Economische Zaken, in samenspraak met Interprovinciaal Overleg (IPO), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen. InfoMil is een opdracht van het ministerie van VROM en een onderdeel van SenterNovem.

InfoMil

Juliana van Stolberglaan 3

2595 CA Den Haag

Postbus 93144

2509 AC Den Haag

Telefoon 070 373 55 75

Telefax 070 373 56 00

info@infomil.nl

www.infomil.nl

Een publicatie van InfoMil,

juli 2008

31MR0801

© InfoMil, Den Haag 2008

InfoMil > WETGEVING EN HANDHAVING > wet milieubeheer

Aansprakelijkheid voor milieuschade en dreigende milieuschade

In opdracht van

VROM Ruimte en Milieu

Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan SenterNovem geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten. Bij publicaties van SenterNovem die informeren over subsidieregelingen geldt dat de beoordeling van subsidieaanvragen uitsluitend plaatsvindt aan de hand van de officiële publicatie van het besluit in de staatscourant.

Vanaf 1 juni 2008 is de nieuwe titel 17.2 Wet milieubeheer van kracht. Op grond daarvan geldt aansprakelijkheid bij (dreigende) milieuschade aan bodem, water en natuur. In deze folder treft u een korte uitleg van wat er verandert. Ook kunt u lezen waar u meer informatie kunt vinden.

De milieuaansprakelijkheid van titel 17.2 Wet milieubeheer in het kort

In hoofdstuk 17 van de Wet milieubeheer staat een nieuwe titel 17.2, Maatregelen bij milieuschade of een onmiddellijke dreiging daarvan. Hiermee implementeert Nederland de Europese Richtlijn milieuaansprakelijkheid¹. De nieuwe wetgeving heeft als uitgangspunt dat “de vervuiler betaalt en de overheid verhaalt”. Titel 17.2 heeft betrekking op milieuschade. Onder “milieuschade” wordt in dit verband verstaan: aanmerkelijke schade aan bodem, water en natuur. Bij milieuschade aan de natuur gaat het om schade aan beschermde soorten en natuurlijke habitats.

Elk bedrijf dat een activiteit verricht (of de veroorzaker is van een incident) waardoor milieuschade ontstaat, of dreigt te ontstaan, is aansprakelijk. Dat betekent dat het maatregelen moet nemen om milieuschade zoveel mogelijk te voorkomen. Als er toch milieuschade ontstaat, dan moet het alle nodige maatregelen nemen om die milieuschade zoveel mogelijk te beperken. En als er blijvende schade is, moet het bedrijf zorgen dat de milieu-

schade zoveel mogelijk wordt hersteld. Bovendien moet het alle kosten betalen. Deze nieuwe regelgeving werkt aanvullend op de bestaande regelgeving waarin aansprakelijkheid wordt geregeld, zoals de Wet bodembescherming. De aansprakelijkheid op grond van titel 17.2 Wm geldt voor milieuschade door activiteiten die in bijlage III van de Europese richtlijn milieuaansprakelijkheid staan.

Enkele voorbeelden van bijlage III-activiteiten

- activiteiten in gpbv-installaties², zoals puinbreekinstallaties, afvalverwerkingsbedrijven, grote veehouderijen en elektriciteitscentrales,
- vervoer van afval of gevaarlijke stoffen,
- lozingen op oppervlakte- of grondwater.

Voor (dreigende) schade aan natuur (beschermde soorten en natuurlijke habitats) geldt ook aansprakelijkheid als de schade ontstaat door andere activiteiten dan die in bijlage III van de richtlijn staan en schuld of nalatigheid kan worden verweten.

Een veroorzaker is alleen aansprakelijk voor milieuschade als de schade boven een bepaalde schadedrempel uitkomt.

- Van milieuschade in en/of aan de bodem is sprake als er ernstige negatieve effecten voor de menselijke gezondheid zijn.
- Voor schade aan het water moet er sprake zijn van aanmerkelijke negatieve effecten.
- Bij schade aan de natuur (beschermde soorten en natuurlijke habitats) moeten er aanmerkelijke negatieve effecten zijn voor de gunstige staat van instandhouding.

Dus alleen wanneer de schadedrempel is overschreden zijn de nieuwe bepalingen van toepassing. Als de schade onder de drempel blijft, geldt de aansprakelijkheid van titel 17.2 Wet milieubeheer niet (al kan er wel aansprakelijkheid uit andere regelgeving volgen). Ook is schade door bijvoorbeeld oorlog, natuurrampen en nucleaire ongevallen uitgezonderd.

De nieuwe titel 17.2 Wet milieubeheer legt verplichtingen op en geeft bevoegdheden aan degene die de activiteit verricht, het bevoegd gezag en derden:

Degene die de activiteit verricht, moet:

- dreigende schade zoveel mogelijk voorkomen (met preventieve maatregelen),
- de ontstane schade zoveel mogelijk beperken (met beheersmaatregelen),
- zo snel mogelijk het bevoegd gezag op de hoogte stellen,
- bij blijvende schade, de schade zo goed mogelijk herstellen (met herstelmaatregelen),
- instructies van het bevoegde gezag opvolgen,
- de kosten van de maatregelen betalen.

Het bevoegde gezag moet:

- bepalen of de dreigende schade onder titel 17.2 Wm valt,
- bepalen wie de veroorzaker is en wat de omvang van de schade is,
- de exploitant verplichten tot maatregelen,
- als het nodig is, zelf maatregelen nemen en de kosten daarvan verhalen,
- beslissen welke schade het eerst wordt hersteld,
- als het nodig is, instructies geven aan de exploitant,
- andere bestuursorganen informeren,
- belanghebbenden inspraak geven,
- als een belanghebbende een aanvraag indient om maatregelen te nemen, een beschikking nemen op dit verzoek,
- als het nodig is, overleggen met andere bevoegde instanties en eventueel een buurland informeren,
- als de minister van VROM vordert om maatregelen op te leggen, dit doen,
- als het nodig is, een last onder dwangsom opleggen,
- rapporteren aan de minister van VROM.

Derden die belanghebbende zijn:

- moeten toestaan dat de nodige maatregelen worden getroffen, bijvoorbeeld op hun terrein,
- kunnen het bevoegd gezag vragen om maatregelen te (laten) nemen,
- hebben inspraak,
- kunnen het bevoegd gezag attent maken op gevallen van milieuschade.

Wie is het bevoegde gezag voor de milieuaansprakelijkheid?

Dat hangt er vanaf waar de schade ontstaat en wat voor soort schade het is. Afhankelijk van de situatie kunnen Burgemeester en Wethouders, Gedeputeerde Staten, een regionaal openbaar lichaam, Rijkswaterstaat, een waterschap, de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de minister van Economische Zaken, de minister van Verkeer en Waterstaat of de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bevoegd zijn.

Kunnen er meerdere instanties tegelijkertijd bevoegd gezag zijn?

Ja, als er bijvoorbeeld schade aan de bodem én schade aan de natuur is. Of als schade zich over een groot gebied uitstrekt waardoor er meerdere overheidsorganen zijn die op hun grondgebied bevoegd gezag zijn met betrekking tot bijvoorbeeld de bodem. Als er meerdere instanties tegelijk bevoegd gezag zijn moeten zij onderling de taken coördineren, bijvoorbeeld door een instantie aan te wijzen die de regie op zich neemt.

Zijn alleen eigenaren van bedrijven aansprakelijk?

Nee, iedereen die een beroeps- of bedrijfsmatige activiteit verricht kan aansprakelijk zijn. Dat hoeft niet persé de eigenaar te zijn. Zo kan bijvoorbeeld iemand die bedrijfsmatig afvalstoffen loost aansprakelijk zijn. Of de inrichtinghouder als er in de inrichting een emissie plaatsvindt.

Hoe komt het bevoegd gezag te weten of er milieuschade is of dreigt?

Dat kan op verschillende manieren. Het bevoegd gezag kan een melding binnenkrijgen dat er milieuschade is of dreigt. De exploitant moet (dreigende) milieuschade zo snel mogelijk melden aan het bevoegd gezag en als hij dit aan de verkeerde overheidsinstantie meldt, moet die de melding doorsturen aan het bevoegd gezag. Een andere mogelijkheid is dat het bevoegd gezag er zelf (bijvoorbeeld tijdens een controle) achterkomt of dat het getipt wordt door bijvoorbeeld een milieuorganisatie.

Wat moet het bevoegd gezag doen als er milieuschade is of dreigt?

De overheidsinstantie moet eerst bepalen of ze inderdaad bevoegd gezag is. Als een andere overheidsinstantie bevoegd is dan moet ze de constatering van de (dreiging van) milieuschade doorgeven aan die overheidsinstantie.

Daarna moet het bevoegd gezag uitzoeken of het gaat om schade die valt onder titel 17.2 van de Wet milieubeheer, of om andere schade. Als het gaat om schade die onder titel 17.2 Wet milieubeheer valt, dan moet het bevoegd gezag de exploitant verplichten tot het nemen van maatregelen om schade te voorkomen of te beperken. Is er blijvende schade dan moet het de exploitant verplichten om herstelmaatregelen te nemen. Het bevoegd gezag kan ook zelf maatregelen nemen. Die kosten moet het verhalen op de exploitant. Als derden vragen om maatregelen, dan moet het hierover een beslissing nemen. Belanghebbenden hebben inspraak bij het opleggen van de maatregelen.

Moet degene die de activiteit verricht altijd de kosten betalen?

Degene die de activiteit verricht moet in principe de kosten van het voorkomen, beperken en herstellen van de schade betalen. Hij kan geen aanspraak maken op een bijdrage van het bevoegd gezag. Neemt de exploitant zelf geen of niet genoeg maatregelen en moet het bevoegd gezag dit doen, dan is het bevoegd gezag verplicht de kosten op de exploitant te verhalen. Ook in dat geval draait de exploitant dus gewoon voor de kosten op. Alleen in bepaalde uitzonderlijke gevallen kan of moet het bevoegd gezag geheel of gedeeltelijk afzien van kostenverhaal.

